

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

01008, м. Київ-8, вул. М. Грушевського, 5

№ 04-32/21-42

" 01 " грудня 2016 р.

Кисельову А.

foi+request-15555-adfd05b3@dostup.pravda.com.ua

Шановний пане Андрію!

Ваше електронне звернення, оформлене як інформаційний запит, розглянуто за належністю. Ви просите роз'яснити зміст пункту 5 частини першої статті 3 Закону України щодо здійснення парламентського контролю за дотриманням права на доступ до публічної інформації.

Попри те, що у Вашому зверненні відсутні певні реквізити (зокрема – бракує особистого підпису, не вказано по батькові), ми, беручи до уваги суспільну необхідність поставлених Вами питань, надаємо Вам роз'яснення щодо них.

I. Щодо порядку здійснення парламентського контролю за дотриманням прав на доступ до публічної інформації

Стаття 3 Закону України «Про доступ до публічної інформації, на яку Ви посилаєтесь у своєму листі, окреслює основні гарантії реалізації права на такий доступ. Зокрема, у пункті 5 зазначеної статті йдеться про те, що доступ до інформації гарантується здійсненням, серед іншого, парламентського контролю за дотриманням прав на такий доступ.

Норми статті 3 Закону деталізуються в інших його положеннях, а також в інших законодавчих актах. Зокрема, гарантію пункту 5 деталізовано в статті 17 Закону, де зазначено, що парламентський контроль за дотриманням права на доступ до інформації здійснюється Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, тимчасовими слідчими комісіями Верховної Ради України, народними депутатами України.

Отже, парламентський контроль передбачає здійснення визначеними в Законі «Про доступ до публічної інформації» суб'єктами нагляду за його застосуванням та вжиття цими суб'єктами заходів впливу в межах їхніх повноважень.

Так, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини відповідно до Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», яким регулюється його діяльність, здійснює контроль за додержанням усіх конституційних прав людини і громадянина. Серед іншого, контроль Уповноваженого стосується й дотримання права на інформацію, передбаченого частиною другою статті 34 Конституції України. Будь-яка

фізична особа у разі порушення її права на інформацію, в тому числі й невиконання вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації», може звернутися до Уповноваженого зі скаргою на дії чи бездіяльність порушників. Поряд із цим, Уповноважений здійснює також контроль за додержанням права на інформацію за власною ініціативою та за зверненнями народних депутатів України.

Виявивши порушення права людини (зокрема права на доступ до інформації) Уповноважений згідно зі статтею 15 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» має право внести подання до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності та їх посадових і службових осіб. Зазначені особа зобов'язані у місячний строк вжити відповідних заходів щодо усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина.

Окрім того, в адміністративному законодавстві (*пункт 8-1 частини першої статті 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення*) нині присутня норма, відповідно до якої уповноважені особи секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини або представники Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення у справах про адміністративні правопорушення, що розглядаються органами, зазначеними в статтях 218 – 221 зазначеного Кодексу (крім порушень права на інформацію відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»).

Відповідно до частини 3 статті 89 Конституції України Верховною Радою України **для проведення розслідування з питань, що становлять суспільний інтерес**, можуть бути створені тимчасові слідчі комісії Верховної Ради України. Це можливо, зокрема, й у випадку резонансного порушення органом влади, іншим визначеним Законом України «Про доступ до публічної інформації» розпорядником права на доступ до публічної інформації, виявлення систематичних порушень цього права, що призвели до серйозних наслідків, завдали значної шкоди правам та інтересам громадян, тощо. Тимчасова слідча комісія створюється, якщо за це віддані голоси не менш як однієї третини від конституційного складу Верховної Ради України. Порядку утворення тимчасових слідчих комісій, а також тимчасових спеціальних комісій Верховної Ради України стосується Глава 17 (*статті 85 – 88*) Регламенту Верховної Ради України.

За результатами роботи Тимчасової слідчої комісії готується письмовий звіт із пропозиціями щодо подальшого вирішення розглянутих питань. Звіт виноситься на розгляд Верховної Ради України; за результатами якого матеріали можуть бути направлені для вивчення та вжиття заходів реагування, зокрема, до органів охорони правопорядку; висновки слідчої комісії можуть бути направлені також Президентові України, Прем'єр-міністрові України, відповідному державному органу, органу місцевого самоврядування, посадовій особі згідно із законом. Може бути прийняте також рішення про оприлюднення висновків тимчасової слідчої комісії.

Повноваження народних депутатів України визначаються Конституцією України, Законом України «Про статус народного депутата України» та іншими законами України; зокрема, це стосується й повноважень щодо здійснення певних контрольних функцій. Народний депутат України наділений правом вимагати негайного припинення порушення прав, свобод і інтересів людини та громадянина, що охороняються законом (в тому числі й права на доступ до публічної інформації), звертатися з вимогою про припинення таких порушень до відповідних органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, керівників підприємств, установ та організацій.

У разі порушення законності народний депутат може звернутися з депутатським зверненням до відповідних посадових осіб правоохоронних органів чи органів виконавчої влади. Особи, до яких звернута вимога народного депутата про припинення порушення законності, зобов'язані негайно вжити заходів щодо усунення порушення, а за необхідності – притягнути винуватих осіб до відповідальності з наступним інформуванням про це народного депутата.

Народний депутат України має право порушувати у Верховній Раді України або її органах питання про проведення перевірок дотримання законів органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями та об'єднаннями громадян чи їх посадовими особами, про проведення розслідувань з питань, що становлять суспільний інтерес, а також брати участь у таких розслідуваннях. Парламентарії можуть організовувати парламентські слухання або комітетські слухання, присвячені дослідженню питань великого суспільного значення чи ваги; зокрема, це стосується і сфери доступу до публічної інформації.

Ефективність парламентського контролю забезпечується наявністю адміністративної та кримінальної відповідальності за невиконання законних вимог Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, тимчасових слідчих комісій Верховної Ради України, народних депутатів України.

II. Про різницю між зверненням громадянина і запитом на інформацію та про те, як цю різницю встановити на практиці

Оскільки Ваш лист оформлено як інформаційний запит, однак за змістом він має ознаки звернення громадянина, надаємо Вам роз'яснення щодо різниці між запитом на інформацію і зверненням громадянина та щодо того, як цю різницю встановити на практиці.

Такі форми правовідносин в інформаційній сфері, як звернення громадянина та запит на інформацію, попри певну близькість, відрізняються за наступними ознаками: **правові підстави; предмет; вимоги щодо форми; вимоги щодо порядку реєстрації та обліку; вимоги щодо строків надання відповідей; вимоги щодо порядку оплати.**

Потреба в розмежуванні форм зазначених правовідносин передбачена статтею 2 Закону України «Про доступ до публічної інформації», якою визначено: цей закон не поширюється на відносини щодо отримання інформації

суб'єктами владних повноважень при здійсненні ними своїх функцій, а також на відносини у сфері звернень громадян, які регулюються спеціальним законом.

Таким чином, порядок розгляду звернень громадян регулюється *Законом України «Про звернення громадян»*, запитів на інформацію – *Законом України «Про доступ до публічної інформації»*, а запитів (вимог) суб'єктів владних повноважень – *спеціальними законами* про статус та повноваження відповідних суб'єктів владних повноважень.

Частиною першою статті 19 Закону «Про доступ до публічної інформації» визначено: **запит** – це прохання особи до розпорядника надати публічну інформацію, що знаходиться у його володінні.

При цьому **публічною** є відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом (*стаття 1 Закону України «Про доступ до публічної інформації»*). Якщо особа не висловила прохання надати таку готову інформацію, або її прохання, як це є у Вашому випадку, стосується створення інформації, а не звичайної компіляції чи збору наявних інформаційних даних без застосування творчого підходу, то такий документ є зверненням.

Отже, запит на інформацію має чітко визначений предмет – він стосується надання публічної інформації, якою володіє чи повинен володіти її розпорядник. Відповідно ж до статті 3 Закону України «Про звернення громадян», **звернення** – це викладені в письмовій або усній формі пропозиції (зауваження), заяви (клопотання) і скарги громадян. Предметом звернень громадян є широкий спектр правовідносин – від реалізації своїх особистих прав і надання пропозицій щодо діяльності органів державної влади до оскарження неправомірних дій посадових осіб.

Для уникнення помилок при віднесенні листів на підставі їх змісту до числа звернень громадян можна користуватися наступною їх класифікацією, визначеною щойно згаданою статтею 3 зазначеного Закону:

пропозиція (зауваження) – звернення громадян, де висловлюються порада, рекомендація щодо діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування, депутатів усіх рівнів, посадових осіб, а також висловлюються думки щодо врегулювання суспільних відносин та умов життя громадян, вдосконалення правової основи державного і громадського життя, соціально-культурної та інших сфер діяльності держави і суспільства.

заява (клопотання) – звернення громадян із проханням про сприяння реалізації закріплених Конституцією та чинним законодавством їх прав та інтересів або повідомлення про порушення чинного законодавства чи недоліки в діяльності підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, народних депутатів України, депутатів місцевих рад, посадових осіб, а також висловлення думки щодо поліпшення їх діяльності. *Клопотання* – письмове звернення з проханням про визнання за особою відповідного статусу, прав чи свобод тощо.

скарга – звернення з вимогою про поновлення прав і захист законних інтересів громадян, порушених діями (бездіяльністю), рішеннями державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян, посадових осіб.

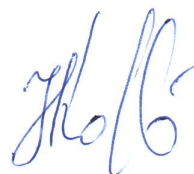
Вимоги до форми звернень громадян визначені статтею 5 Закону України «Про звернення громадян», а **вимоги до форми запитів** на інформацію – статтею 19 Закону України «Про доступ до публічної інформації». Статтею 21 Закону України «Про звернення громадян» встановлено, що розгляд звернень громадян здійснюється безоплатно, тоді як частиною другою статті 21 Закону «Про доступ до публічної інформації» передбачено: якщо задоволення запиту на інформацію вимагає виготовлення копій документів обсягом більш як 10 сторінок, то запитувач зобов'язаний відшкодувати фактичні витрати, розмір яких визначається відповідним розпорядником у межах норм, встановлених Кабінетом Міністрів України.

Відповідно до статті 20 Закону України «Про звернення громадян» звернення розглядаються і вирішуються у термін не більше одного місяця від дня їх надходження, а ті, які не потребують додаткового вивчення, – невідкладно, але не пізніше п'ятнадцяти днів від дня їх отримання. Якщо в місячний термін вирішити порушені у зверненні питання неможливо, керівник відповідного органу, підприємства, установи, організації або його заступник встановлюють необхідний термін для його розгляду, про що повідомляється особі, яка подала звернення. При цьому загальний термін вирішення питань, порушених у зверненні, не може перевищувати сорока п'яти днів.

Водночас, згідно зі статтею 20 Закону України «Про доступ до публічної інформації» розпорядник інформації має надати відповідь на запит на інформацію не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання запиту. А в разі, якщо запит стосується інформації, необхідної для захисту життя чи свободи особи, щодо стану довкілля, якості харчових продуктів і предметів побуту, аварій, катастроф, небезпечних природних явищ та інших надзвичайних подій, що загрожують безпеці громадян, відповідь має бути надана не пізніше 48 годин з дня отримання запиту. У випадку, коли запит стосується надання великого обсягу інформації або потребує пошуку інформації серед значної кількості даних, розпорядник інформації може продовжити строк розгляду запиту до 20 робочих днів.

З повагою

Завідувач секретаріату
Комітету Верховної Ради України
з питань свободи слова та
інформаційної політики

М. Козлов